



## Vrienden van het **AIRBORNE MUSEUM**

### John Waddy lid van verdienste VVAM

Op 20 september werd Colonel (Retd) John Waddy OBE benoemd tot 'Lid van verdienste van de Vereniging Vrienden van het Airborne Museum'. Dit gebeurde tijdens een informele bijeenkomst na afloop van de Jaarvergadering van de Arnhem 1944 Fellowship, die werd gehouden in de Concertzaal in Oosterbeek. John ontving deze benoeming 'For his outstanding and inspiring contribution to the objectives of the Society and the great personal example he is to all who are committed to and engaged in the work of the Society of Friends of the Airborne Museum 'Hartenstein' at Oosterbeek'. Deze tekst werd vermeld op de oorkonde, die hij ontving.

John Waddy heeft altijd veel belangstelling gehad voor de activiteiten van de Vereniging Vrienden. Hij schreef verschillende artikelen voor de Nieuwsbrief en hield ons op de hoogte van in Engeland uitgekomen publicaties. Verschillende keren kwam hij speciaal naar Oosterbeek om voor de VVAM battlefield tours te leiden over het voormalige gevechtsgebied



FOTO: ROBERT VOSKUIL

John Waddy ontvangt uit handen van voorzitter Ben Kolster de oorkonde die behoort bij zijn benoeming tot Lid van Verdienste van de VVAM (20 september 2013).

van de Slag om Arnhem. Door zijn encyclopedische kennis van de Slag om Arnhem blijft hij een van de belangrijkste experts op het gebied van de Britse luchtlandingsoperaties in september 1944.

### Social Evening VVAM

Op vrijdag 28 februari 2014 zal er voor leden van de VVAM weer een 'Social Evening' worden gehouden in het Airborne Museum. Als een van de programma onderdelen staat gepland een korte lezing van Willem Kleijn over de rol die de *Luftwaffe* bunker Diogenes in Schaarsbergen heeft gespeeld in de periode van de Slag om Arnhem.

Het museum is open van 19.30-22.00 uur.

### Poolse parachutisten centraal in het derde deel van stripboek over de Slag om Arnhem

In september 2013 verscheen het derde en laatste stripboek van de trilogie over de Slag om Arnhem. De serie werd gemaakt door Henny Vaessen en Tine Bouwhuis van Studio Vaessen uit Oosterbeek. De presentatie vond plaats in Driel, omdat in dit deel de strijd van de Poolse Parachutisten Brigade in dit gebied centraal staat. Het spreekt vanzelf dat Generaal Stanislaw Sosabowski in het verhaal een hoofdrol speelt. In het boek wordt ingegaan op de training van de Poolse Brigade in Schotland, het onklaar maken van het Drielse Veer, de gevechten, de Valburg Conferentie en de poging van de Polen om de Rijn over te steken. Het laatste gedeelte van het boek, getiteld 'Overwinnaars en Verliezers', wordt een beeld gegeven over de afloop van de Slag om Arnhem, de evacuatie van de burgerbevolking en van Operatie Pegasus. Ook wordt in beeld gebracht hoe Generaal Sosabowski na de slag om Arnhem geheel onterecht door het Britse opperbevel van zijn commando over de brigade wordt ontheven.

Henny en Tine hebben er een helder en aansprekend verhaal van gemaakt, waarbij je moet bedenken dat het niet eenvoudig is om de vaak gecompliceerde situaties in een enkele tekeningen samen te vatten. Het boek 'Adelaar en Pegasus' telt 48 pagina's en werd uitgegeven bij Pelikaanpers in Oosterbeek. Prijs: € 14,95. Ook de eerste twee delen zijn nog steeds verkrijgbaar.

## Oud-Commando Herman Gobetz overleden

In Nieuwsbrief nummer 130 van juni 2013, meldden wij dat de Nederlandse Commando Herman Gobetz, die ook had deel genomen aan de Slag om Arnhem, op 2 maart 2013 alsnog de medailles had gekregen, die hij tijdens de oorlog had verdiend.

Onlangs ontvingen wij onlangs het bericht dat Herman Gobetz helaas in de nacht van 24 op 25 september 2013 is overleden.

## Het Airborne Museum verwerft bijzondere nalatenschap van kapitein-ter-zee Wolters

Een van de Nederlanders die op 17 september 1944 met de 1st British Airborne Division mee ging naar Arnhem, was kapitein-ter-zee Arnoldus Wolters. Hij had als opdracht om op te treden als assistent en tolk voor Colonel Barlow. Deze was plaatsvervangend commandant van de 1st Airlanding Brigade en nadat de strijd zou zijn gewonnen, zou hij stadscommandant van Arnhem worden. Wolters zou dan verbindingsofficier worden en assisteren bij het op te zetten lokale 'Militair Gezag'. Zoals bekend kwam hier niets van terecht en Wolters bleef bij het hoofdkwartier van de divisie in Oosterbeek om zich daar voor zover mogelijk nuttig te maken. Hij werd vooral bekend door het feit dat hij op 24 september 1944 samen met Colonel Graeme Warrack, hoofd van de medische dienst van de divisie, naar het Duitse hoofdkwartier in Arnhem reed om daar te praten over de onhoudbare situatie, waarin de honderden gewonden binnen de Perimeter zich bevonden. Bij dit overleg werd besloten tot een kort staakt-het-vuren, zodat enkele honderden gewonden uit Oosterbeek konden worden geëvacueerd.

Aan het eind van de strijd wist Wolters bij Operatie Berlin over de rivier de Rijn te ontkomen.

Afgelopen oktober heeft de kleinzoon van de heer Wolters het materiaal uit de oorlog, dat zijn grootvader had bewaard, overgedragen aan het Airborne Museum. Berry de Reus heeft de collectie beschreven en we zullen binnenkort aandacht schenken aan aantal bijzondere voorwerpen.

## Conservator Berry de Reus heeft afscheid genomen van het Airborne Museum

Vanwege het bereiken van de pensioengerechtigde leeftijd, nam Berry de Reus op 28 november 2013 na 35 jaar afscheid als Conservator van het Airborne Museum 'Hartenstein'. Dit gebeurde tijdens een druk bezochte receptie, die werd gehouden in de 'Hall of Fame' van het museum. Het deed Berry duidelijk veel genoegen dat naast de huidige staf ook zoveel oud-medewerkers en vrijwilligers de moeite hadden genomen om bij dit afscheid aanwezig te zijn. De directeur van het museum, Jan Hovers, sprak niet alleen lovende woorden over Berry, maar memoreerde ook een aantal bijzondere gebeurtenissen uit zijn carrière. Collega's, vrienden en vriendinnen voerden vervolgens sketches op, waarin een aantal zaken uit Berry's lange loopbaan de revue passeerde.



FOTO: ROBERT VOSKUIL

Berry de Reus beschrijft de stukken uit de collectie van kapitein-ter-zee Wolters, die afgelopen oktober werden overgedragen aan het Airborne Museum.

De receptie was zo geanimeerd, dat de laatste gasten pas ver na de officiële sluitingstijd het museum verlieten. Als laatsten vertrokken Berry en zijn vriendin Jeanette, hun auto volgeladen met cadeaus, waaronder een groot aantal flessen whisky en de nodige boeken over militaire geschiedenis.

Met Berry's vertrek is er een tijdperk afgesloten, dat begon bij de opening van het Airborne Museum in Huize Hartenstein in 1978. Er is in die jaren tussen 1978 en 2013 enorm veel werk verzet in het museum. Daarom laten we Berry in het eerste nummer van 2014 nog eens uitgebreid aan het woord over die periode.

## Duitse kant van de slag om Arnhem

Op 23 november hield Ingrid Maan in de Concertzaal in Oosterbeek een lezing over 'de Duitse kant van de slag om Arnhem'. Er bleek zeer veel belangstelling voor dit onderwerp, want er waren bijna 140 toeschouwers! In haar inleiding ging Ingrid in op de sociale en economische omstandigheden in Duitsland in de eerste helft van de twintigste eeuw, die er toe hebben bijgedragen dat een deel van de Duitse bevolking gevoelig was voor het opkomende militarisme. Vervolgens liet Ingrid de verhalen van een aantal Duitse veteranen, die in of bij Arnhem hadden gevochten, de revue passeren. De afgelopen jaren had zij die mannen opgespoord en geïnterviewd. Deze verhalen zullen ook centraal staan in het boek dat Ingrid op dit moment aan het schrijven is.

## Veel belangstelling voor de excursies met als thema 'Bodemvondsten'

De eerste door de VVAM georganiseerde battlefield-wandelingen met als thema 'Wat de aarde prijs gaf', waren een groot succes. De belangstelling was zo groot dat er kort na elkaar twee wandelingen moesten worden gehouden, een op 12 oktober en een op 2 november, beide onder leiding van Hans van der Velden en Robert Voskuil.

De tours begonnen bij het Airborne Museum, waar uitleg werd gegeven over de omstandigheden waaronder Hans van der Velden in de 80-er jaren van de vorige eeuw op het voormalige slagveld kon zoeken en graven. Het was een tijd waarin er nog veel kon

worden gevonden, mits je wist waar de Britse en Duitse posities hadden gelegen. Regelgeving bestond nog nauwelijks en professionele archeologen hadden nog volstrekt geen belangstelling voor de Tweede Wereldoorlog.

De eerste locatie, die werd bezocht, lag langs de Oranjeweg, westelijk van het Airborne Monument. Hier had het RECCE Squadron vanaf de middag van 18 september 1944 zijn hoofdkwartier. Hans vertelde over de bijzondere vondsten die hij in de voormalige schuttersputten tegenkwam, waaronder een baret met daarin een papieren document, dat meer dan veertig jaar na de oorlog nog leesbaar was! Van de belangrijkste vondsten had Hans foto's gemaakt en die werden aan de deelnemers getoond. De deelnemers bezochten tevens het nieuwe monument voor het RECCE Squadron, dat op 19 september 2013 was onthuld, vlak naast het Airborne Monument.

Vervolgens ging de wandeling naar het park achter het Airborne Museum, waar werd ingegaan op een vondst van een *webbing* tas in een voormalige schuttersput. Die tas bleek geheel gevuld met persoonlijke eigendommen van één man. Helaas is Hans er nooit in geslaagd om de naam van de eigenaar te achterhalen. Vlakbij de voormalige tennisbanen vertelde Hans over de vondst van een helm van het Oxfordshire and Buckinghamshire Light Infantry en langs een pad naar de het park 'De Hemelse Berg' werd uitgebreid ingegaan op de inhoud van een uitgegraven Britse mortierput.

De wandeling eindigde bij de 'Pergola' in het park 'De Hemelse Berg', waar in 1992 allerlei Brits verbindingsmateriaal was gevonden, waaronder een metalen kist, met daarin ook een stapel ongebruikte Britse *Message Forms* (berichtenformulieren), waarvan de meeste nog in goede staat waren. Hans verraste de deelnemers door hen allemaal een exemplaar van zo'n *Message Form* cadeau te doen, nu keurig verpakt in een plastic hoesje en voorzien van een foto van de metalen kist, waarin ze meer dan veertig jaar hadden gezeten.

Naar aanleiding van de vele enthousiaste reacties van de deelnemers, heeft Hans toegezegd in de toekomst voor de VVAM meer van dergelijke wandelingen te willen organiseren in andere delen van het gebied van de Slag om Arnhem. Wij kijken er naar uit!

### 'Airborne forever. The life story of an Arnhem veteran'

In het boek met de bovenstaande titel beschrijft auteur Laurens van Aggelen het leven van de Britse veteraan Johnny Peters, de huidige voorzitter van de *Arnhem Veterans Club*. Peters maakte tijdens de Slag om Arnhem deel uit van het 14e peloton van het 1e bataljon van het Border Regiment. Laurens van Aggelen kent Johnny al bijna 30 jaar en naar aanleiding van veel gesprekken die zij samen voerden, groeide het idee voor het schrijven van een boek.

Na een korte inleiding over zijn jeugd in Liverpool, volgt een beschrijving van Peters militaire loopbaan als hij als vrijwilliger in dienst treedt bij het Border Regiment. Na de militaire training, die met de nodige problemen gepaard gaat, meldt hij zich als vrijwilliger

De omslag van het in september 2013 uitgekomen boek 'Airborne Forever'.



bij de Britse Airborne troepen en wordt hij geplaatst bij het 1e bataljon van het Border Regiment. Met deze eenheid gaat hij vervolgens naar Noord Afrika, Italië en Sicilië. Na terugkeer in Engeland volgt in september 1944 de inzet bij Arnhem, waar vooral de strijd op de Westerbouwing bij hem een onuitwisbare indruk heeft achtergelaten. Het boek eindigt met de jaren na de oorlog.

Het boek sluit voor een deel aan bij andere publicaties over het 1e bataljon *The Border Regiment*, zoals 'Het dertiende peloton' van Haks Walburg Schmidt, 'When dragons flew' van Stuart Eastwood e.a. en '1st Battalion The Border Regiment Arnhem 17-26 September 1944' van Alan T. Green. Als zodanig voegt deze publicatie dan ook niet zoveel toe aan de reeds bekende militaire geschiedschrijving van de Slag om Arnhem, maar het geeft wel een goed inzicht in de achtergrond van de Britse Airborne soldaten en het militaire leven van de jaren '40. Wat dat betreft, past deze uitgave dan ook goed in de reeks van de levensbeschrijvingen van Airbornes, die in de afgelopen jaren verschenen zijn.

Het is alleen jammer dat verschillende onderschriften bij de foto's in het boek fouten bevatten of onvolledig zijn. Maar desondanks is het een aardig boek en informatief boek. En ook gezien de prijs, hoeft u het niet te laten liggen. 'Airborne forever, The life story of an Arnhem veteran', door Laurens van Aggelen, werd uitgegeven bij White Elephant Publishing in september 2013, ISBN 978-90-79763-06-1. De uitgave telt 205 pagina's en is geïllustreerd met foto's. De prijs bedraagt € 18,95 en het boek is o.a. verkrijgbaar in het Airborne Museum. (Wybo Boersma)

### Radiobericht uit de Slag om Arnhem brengt op veiling meer dan 9.000 Britse Ponden op

Op woensdag 6 november jl. werd op een veiling in het Verenigd Koninkrijk een berichtenformulier te koop aangeboden met de tekst van een radiobericht, dat Generaal Urquhart op 24 september 1944 had opgesteld. Dit bericht was vervolgens verstuurd

naar Generaal Browning en naar Veldmaarschalk Montgomery. In dit bericht maakte Urquhart o.a. duidelijk dat de 1e Britse Airborne Divisie op dat moment dichtbij 'complete disintegration' was. De dramatische toon van het hele bericht maakt duidelijk dat de strijd niet langer op deze manier kon doorgaan. Dit bericht zal er ongetwijfeld toe hebben bijgedragen dat de volgende dag het bevel kwam om het restant van de Airborne divisie over de Rijn terug te trekken. Het exemplaar van het berichtenformulier dat Veldmaarschalk Montgomery ontving, is na de oorlog bewaard door zijn adjudant, Captain Noel Chavasse. Zijn dochter besloot dit exemplaar eind 2013 te laten veilen. De VVAM en het Airborne Museum hebben in een gezamenlijke actie geprobeerd dit document voor het Airborne Museum aan te kopen. Van allerlei kanten werd enthousiast gereageerd op de pogingen om voldoende geld bijeen te brengen en verschillende mensen boden zelfs aan om een geldelijke bijdrage te leveren. Onze vertegenwoordiger in het Verenigd Koninkrijk, Niall Cherry, heeft vervolgens namens de VVAM en het Airborne Museum een bod gedaan. De prijs van het document was door het veilinghuis geschat op 400 Pond, maar uiteindelijk werd het verkocht voor 9.400 Pond! Dat bedrag lag helaas ver boven het budget van de VVAM en het Airborne Museum.

#### Het Airborne Museum stopt met actieve betrokkenheid bij het 'Vrijheidsmuseum WO2' in Nijmegen

Het bestuur van het Airborne Museum heeft besloten om haar actieve betrokkenheid bij de ontwikkeling van het 'Vrijheidsmuseum WO2' in Nijmegen te beëindigen. Wij ontvingen daarover van de Stichting Airborne Museum het onderstaande persbericht. '19 november 2013, Afronding initiatiefase Vrijheidsmuseum WO2 Nijmegen.

In 2010 sloegen het 'Nationaal Bevrijdingsmuseum 1944-1945' in Groesbeek, het 'Oorlogsmuseum in Overloon' en 'Airborne Museum 'Hartenstein' in Oosterbeek de handen ineen. Aangemoedigd door organisaties als het 'Nationaal Fonds voor Vrede, Vrijheid en Veteranenzorg ('vfonds') en de 'Eenheid Oorlogsgetroffenen en Herinnering WO II van het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport', werd een haalbaarheidsonderzoek gestart naar een nieuw museum, waarin de hele geschiedenis van de Tweede Wereldoorlog centraal staat.

De drie bestaande musea belichten specifieke 'hoofdstukken' uit de geschiedenis van de Tweede Wereldoorlog, maar stelden vast dat Nederland geen

museum kent waar het gehele verhaal van de Tweede Wereldoorlog, inclusief aanleiding en nasleep, in bredere context wordt verteld. Aldus ontstond de ambitie om te onderzoeken of er in ons land behoefte is aan een oorlogsmuseum met een Europese en internationale dimensie. Het kreeg de voorlopige werktitel 'Museum WO2', inmiddels hernoemd tot 'Vrijheidsmuseum WO2'. Een nieuw instituut, gebaseerd op de kennis en ervaring van de drie genoemde musea.

Vanuit de overtuiging dat dit op de langere termijn ook de eigen positie versterkt, heeft het Airborne Museum meer dan drie jaar actief en enthousiast met raad en daad bijgedragen aan dit haalbaarheidsonderzoek. Inmiddels is de onderzoeksfase afgerond in de vorm van een door Bureau Berenschot opgesteld ondernemingsplan. Dit plan ligt nu voor aan de belangrijkste stakeholders. Het 'Nationaal Fonds voor Vrede, Vrijheid en Veteranenzorg' ('vfonds'), de Provincie Gelderland en de Gemeente Nijmegen staan nu voor de beslissing of zij op basis van het plan de volgende projectfase zullen steunen.

Voor het Airborne Museum in Oosterbeek, waartoe tevens het Informatiecentrum 'Slag om Arnhem' naast de John Frostbrug in Arnhem behoort, is bij het afronden van het haalbaarheidsonderzoek een moment gekomen om haar actieve betrokkenheid als een van de drie initiatiefnemers te beëindigen. In deze volgende fase moet de verantwoordelijkheid voor de verdere uitwerking van deze plannen liggen bij partijen die daar de mogelijkheden en middelen voor hebben. Het Airborne Museum moet zich de komende tijd juist volop op de eigen positie en ambities richten. Zo is 2014 een druk kroonjaar voor het museum, wanneer het zeventig jaar geleden is dat de Slag om Arnhem plaatsvond. Ook is men momenteel in het museum bezig met de bouw van een nieuwe ruimte voor wisseltonstellingen en worden er samen met de Gemeente Arnhem nieuwe plannen ontwikkeld rond de John Frostbrug en de Eusebiuskerk.

Kortom, het 'Vrijheidsmuseum WO2' komt in een nieuwe fase, waarin de oorspronkelijke *founders* niet vanzelfsprekend een dragende rol meer hoeven te hebben. Dat neemt niet weg dat het Airborne Museum de ontwikkelingen van het nieuwe museum met grote belangstelling zal blijven volgen. Daar waar dat voor het Airborne Museum van belang is, zal uiteraard onverminderd de samenwerking met dit nieuwe museum worden gezocht, net zoals - bijvoorbeeld in het kader van de *Liberation Route Europe* - ook steeds samenwerking wordt gezocht met andere musea en instellingen.'

#### COLOFON

De Nieuwsbrief is een uitgave van de Vereniging Vrienden van het Airborne Museum, Oosterbeek en verschijnt vier keer per jaar. Het doel is bekendheid te geven aan het Airborne Museum, de activiteiten van de Vereniging Vrienden en de geschiedenis van de Slag om Arnhem.  
Redactie: drs. Robert P.G.A. Voskuil, Wybo Boersma en Joop Bal.

Coördinatie verzending, archivering & distributie losse nummers Nieuwsbrief: Wybo Boersma, Ede.

Vormgeving Nieuwsbrief: Hildebrand DTP, Wageningen.

Druk: Drukkerij Verweij Wageningen B.V.

E-mail adres VVAM: [info@vriendenairbornemuseum.nl](mailto:info@vriendenairbornemuseum.nl).

Telefoon: (0318) 63 96 33.

Postadres: VVAM, t.a.v. Ivar Goedings, Postbus 8047, 6710 AA, Ede.

Penningmeester en Coördinator Airborne News Flash: Vincent Luyten.

Website van de VVAM: [www.vriendenairbornemuseum.nl](http://www.vriendenairbornemuseum.nl)